

Několik poznámek k naší nedávné historii

Ačkoli máme dle zákona svobodu projevu, panuje jakási autocenzura, většina pracovníků veřejnoprávních médií se řídí těmito tezemi:

- od února 1948 až do „něžné revoluce“ v roce 1989 jsme žili v „protiprávním komunistickém režimu“, či v „totalitě“
- od roku 1989 žijeme v demokracii (která ovšem nemá přesnou definici, každý si tento pojem vykládá jinak)
- žijeme v právním státě
- komunismus znamená zlo, KSČM (která je druhou nejsilnější stranou!) by měla být postavena mimo zákon
- členství v KSČ je překážkou „politické spolehlivosti“ (viz případ Karla Srpa)

Šedesátá léta

Spisovatel Ludvík Vaculík (autor prohlášení „2000 slov“) kdysi řekl, že šedesáté roky byly nejlepším obdobím naší poválečné historie. Byla to doba plná optimismu, pomaličku probíhal demokratizační proces ve straně i ve společnosti, kvetla kultura. Československo, ve kterém byl v roce 1960 vyhlášen socialismus, bylo vyspělou průmyslovou zemí, jakýmsi „výzkumákem“ východního bloku¹. V čele státu stál „konzervativec“ Antonín Novotný, který v 60. letech propustil politické vězně, postupně zmírňoval persekuci politických odpůrců. Snažil se udržet Československo jako unitární stát, čímž narážel na odpor u slovenských „národních“². Tento postoj se mu stal nakonec osudným², ač za jeho vlády udělalo Slovensko velký pokrok – lidé se přestěhovali z dřevěnic do zděných domů.

Členství ve straně

Komunistická strana Československa měla tehdy asi 1 milion členů; je málo z nich byli přesvědčení komunisté. Mnozí z nich tam byli „nahnáni“ po roce 1948, vstoupili tam z existenčních důvodů³. Známa byla akce „70 000“ úředníků do výroby“. Část z nich si po čase našla cestu nazpět, jiní zůstali v dělnických profesích až do důchodu. Uvolněná místa zaplnily „dělnické kádry“, absolventi různých rychlokursů.

Během „Pražského jara“ vstoupila do strany řada lidí, kteří chtěli podpořit „obrodný proces“. KSČ byla jediná platforma, kde se dalo něco dělat. Tito lidé po invazi ze strany vystoupili (resp. neprošli prověrkami).

¹ Některá výrobní odvětví byla předána do jiných států RVHP, např. Do Polska

² V lednu 1968 byl na plénu ÚV KSČ odvolán z funkce prvního tajemníka, nahradil ho Alexandr Dubček. V dubnu téhož roku odstoupil na nátlak veřejnosti z funkce presidenta.

³ Byly to tzv. „ředkvičky“, navrch rudí, uvnitř bílí. Můj otec tehdy našel na svém stole přihlášku do strany. Šel se poradit se svým strýcem, právníkem a filosofem Emilem Svobodou. Ten mu říká „Ládíku, já už tam jsem“. Měl rodinu, nezbylo než podepsat. Sám pro sebe si to zdůvodňoval slovy: „Když ve straně budou samí slušní lidé, nic špatného se nemůže přihodit“. Dělal jen to, co bylo nutné, nakonec ho přesvědčili, aby tam zůstal i po invazi „aby tam nebyli samí blbci“.

Vývoj po roce 1989

Již na začátku roku 1989 bylo zřejmé, že se východní blok rozpadá⁴; občané východního Německa si hledali cestu na Západ, vážla spolupráce v rámci RVHP. Jen u nás se dlouho nic nedělo, až někdy v polovině roku vyšlo prohlášení „Několik vět“, které lidé houfně podepisovali. Česká společnost však zůstávala víceméně v klidu, revoltu zažehli až studenti při (původně povolené) demonstraci na paměť událostí 17. listopadu 1939⁵. Bezprostředním podnětem byl však neadekvátní zásah proti demonstrantům⁶. V čele KSČ stál tehdy slabý politik Miloš Jakeš, který nedokázal aktivizovat svou stranu, selhaly i lidové milice; ty byly povolány chránit některé objekty, ale některé útvary to předem vzdaly. Proti masovým demonstracím, které svolávalo Občanské fórum, mohla zasáhnout jedině armáda; nejvyšší velitelé se však zřejmě řídili rozumem a do chodu věcí nezasáhli⁷.

Během masových demonstrací se proklamovalo „Konec vlády jedné strany“, „Svobodné volby“, „Svoboda a demokracie“, lidé se na Letenské pláni dokonce společně modlili (na tribuně byl vedle Václava Havla a jiných představitelů Občanského fóra i nynější biskup Václav Malý). Nikde však nebylo slyšet heslo „My chceme kapitalismus!“

V dalším vývoji byla ustavena „smíšená“ vláda v čele s Mariánem Čalfou, prezidentem byl zvolen Václav Havel⁸

V dalším vývoji se Občanské fórum rozpadlo na Občanskou demokratickou stranu (ODS) a Občanské hnutí (OH). Ačkoli byly v ve vedení OH mnohé významné osobnosti a členové dosavadní vlády, lidé dali v prvních svobodných volbách přednost ODS vedené Václavem Klausem. Ten se stal jakýmsi prorokem; sliboval lidem svobodu a prosperitu. Měl řečnický talent a dovedl lidi zaujmout; nedostatky jeho koncepce „neviditelné ruky trhu“ bez pevného právního rámce se ukázaly až později....

Právní stát a korupce

Neregulované tržní hospodářství umožnilo „šikovným“ lidem rychle zbohatnout, „peníze ležely na ulici“. V duchu hesla „každý soukromý majitel je lepší než stát“ se mnohé prosperující státní podniky dostaly do rukou nezodpovědných osob, které je „vytunelovaly“⁹. Část národa, která žila dosavadním životem, lidé kteří poctivě pracovali, relativně zchudli.

Politické strany – ODS, obnovená Sociální demokracie, se při volbách opíraly o nové

⁴ Byl jsem tehdy členem JZD Slušovice. Na veřejné schůzi prohlásil předseda družstva František Čuba, který byl tehdy členem ÚV KSČ, že oba systémy – socialistický i kapitalistický jsou víceméně rovnocenné a „naše družstvo přechod k tržnímu hospodářství přežije“.

⁵ Odplata nacistů za demonstraci při pohřbu studenta Jana Opletala, zastřeleného při pokojné demonstraci k výročí vzniku Československé republiky

⁶ Dále to byla zpráva o smrti jednoho studenta, která se ukázala jako nepravdivá

⁷ Na „pomoc Praze“ byl údajně vyčleněn jakýsi tankový pluk, uvažovalo se prý i použití letectva...

⁸ Dosavadním „komunistickým“ parlamentem! Zasloužil se o to právě dosavadní komunistický funkcionář Marián Čalfa.

⁹ Zmocnili se jen lukrativní části podniků, zbytek rozprodali

zbohatlíky „oligarchy“. V prvním svobodném parlamentu zasedali poslanci zapálení pro demokracii. Po dalších volbách se již začalo v politice „kupčit“¹⁰

Korupci v parlamentu (podplácení poslanců) je v jednotlivých případech těžké dokázat. Názorným příkladem, kdy zákulisní jednání proniklo na veřejnost, byla volba Václava Klause prezidentem. Karel Schwarzenberk to tehdy nazval „záchodková volba“. Vedlo to posléze k prosazení přímé volby prezidenta; je to jediný případ, kde lidé vědí, koho vlastně volí. Podobné je to sice také u senátorů, ale účast při volbách do senátu bývá jen kolem 20%, lidé považují tuto instituci za zbytečnou.

„Podle ovoce poznáte je“ - plodem práce našeho parlamentu je nepřehledná změť zákonů, v kterých se nevyznají ani právníci natož občané... Jeden z poslanců si dal na svůj billboard dokonce nabídku, že prosadí jakýkoli zákon. Volební systém do poslanecké sněmovny by se měl reformovat; to se však stěží prosadí – kapři si sami nevyпустí svůj rybník.

K právnímu státu máme ještě daleko...

V Davli 20.8.2017

¹⁰ Expremiér Nečas po svém odstoupení dokonce prohlašoval, že „kupčení s hlasy“ je normální součástí demokracie. Podobné stanovisko zastával dokonce (v jednom případě) Nejvyšší soud; Ústavní soud pak jeho verdikt zrušil